

Praksis må være lik

En sauebonde i Snåsa fikk nesten halvert erstatningsbeløpet som Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (Nilf) hadde beregnet etter rovdyr tap. Nilf mente sauebondens reelle tap etter rovdyrskade i 2010 var 254.000 kroner. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag satte ned erstatningsbeløpet til 132.000 kroner.

Tilfellet fra Snåsa er et enkeltstående tilfelle. Men sauebøndernes interesseorganisasjon Norsk Sau og Geit rapporterer om flere tilfeller av avkorting der saueeieren har krevd individuell beregning av rovdyr tapene. Nilf, som utfører disse beregningene, bekrefter at en del av erstatningene instituttet beregner, blir avkortet av fylkesmennene før erstatningene utbetales.

De aller fleste dyreeiere som rammes av rovdyrskade, søker standarderstatning ut fra antallet rovdyr drepte dyr. Men regelverket åpner for at dyreeierne kan kreve individuell beregning dersom de mener standardsatsene ikke dekker opp de reelle kostnadene etter rovdyrskade. De siste årene har et trettitalls dyreeiere benyttet seg av denne muligheten.

Individuell beregning av rovdyrskade er et alternativ for dyreeiere som mener de har hatt større følgeskader etter rovdyrangrep enn det standardsatsene etter antall rovdyr tapte dyr dekker inn. Dette kan for eksempel dreie seg om reduserte slaktevekter, ødelagte jur som følge av at sauene mister lam eller kostnader til oppføring av små lam.

Muligheten for individuell beregning av rovdyrskade er en viktig

Oppsummert

Avkorting

1 En sauebonde i Snåsa fikk halvert et individuelt beregnet erstatningsbeløp av Fylkesmannen.

Vanskelig

2 Dyreeiere må akseptere at det er vanskelig å beregne indirekte kostnader etter rovdyrangrep.

Ulikt

3 Men dyreeierne kan ikke akseptere at reglene praktiserer ulikt fra fylke til fylke.

og sikkerhetsventil. Selv om følgeskader også er bakt inn i erstatningssatsene ved tap av beitedyr, kan ikke standardiserte ordninger fange opp alle forhold i de enkelte dyrebesetningene i norsk utmark.

Når det først gjøres individuell beregning, må dyreeierne akseptere at sakens fakta kan vurderes ulikt av Nilf og fylkesmennene. Å beregne indirekte kostnader er ingen eksakt vitenskap.

Dyreeierne kan derimot ikke akseptere at fylkesmennene praktiserer reglene ulikt, slik både Nilf og Norsk Sau og Geit har inntrykk av blir gjort i dag. Norsk Sau og Geits påstand om at erstatningene i Troms og Nord-Trøndelag blir avkortet i større grad enn i andre fylker må tas på alvor og granskes.

SAGT

av andre

Sport: Det handler om å vinne.

FOTO: SCANPIX

Aha

* «I OL gjelder det å være best i verden.»

Aftenpostens sportskommentator Ola Bernhus redegjør for grunnprinsippene for de olympiske sommerlekene.

Inflasjon

* «Inntil Norge får opp flere svømmere, burde vi ta til orde for at antall svømmeøvelser burde reduseres. Kan du svømme, så kan du svømme. Det burde være helt unødvendig å bevise at du kan svømme på magen, ryggen, siden, med en arm frem av gangen, med to armer frem av gangen, 100 meter, 200 meter, 400 meter og 800 meter. Rart det ikke er gull også til han som drikker minst vann fra bassenget.»

Aftenpostens sportshumorist Arne Hole synes på sin side det deles ut for mange medaljer i OL.

Ute av syne

* «Jeg mistet duene ut av syne, og da er det ikke så enkelt å treffe.»

Skeetskytter Tore Brovold forklarer grunnprinsippene for lerdueskyting, til Aftenposten.

Underholdning

* «Folk flira og hoia etter oss da vi gikk forbi. Jeg skjønner at det så dumt ut. Jeg har vært underholdningsartist hele livet. Først på landeveien, så på tv.»

Tore «på sporet» Strømøy om sin kappgangfortid i åpenhjer-tig intervju i Adresseavisen.

Nationen arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale bes ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. PFU holder til i Oslo, tlf: 22 40 50 40. Epost: pfu@presse.no

Høykultur

DAGENS GJEST

Å kjøre sørover fra München er å møte Europas høykultur. I all hovedsak forlades kornbruket når man nærmer seg Bayerns sjøer, kulturlandskapet blir preget av enger og beiter. Graset bevarer best som høy, tørket og lagt i inn- og utløer. I slutten av juni er aktiviteten i gang. Det slås, tørkes og kjøres inn. Noen steder er det også intens raking og hesjing. Selvfølgelig finnes det også rundballer, men i hovedsak reddes graset som høy. Årsaken er ikke minst at mange steder er det så bratt at rundballer og silokjøring er umulig. Da er tørrhøy eneste løsning, men med langt varmere klima og mindre nedbør enn hos oss så er det en reell mulighet.

Hele alpeområdet fra sør for München til Posletta preges av storefehold og melkeproduksjon. Særlig sterkt kanskje i Sør-Tirol. Men hele Tirol med de tilstøtende bayerske områder har et umiskjennelig preg av storefehold – beiter, enger og ikke minst setre. Fortsatt er rundt halvparten av kyrne i Sør-Tirol på setra.

Melkeproduksjonen har kjenne-tegnet alpeene i flere årtusen og fortsatt er dette en sterk kultur.

Ikke gjennom satsing på større bruk. Her opprettholdes ti-tve kyrs-bruket og det drives tilsynelatende som perpetuum mobile. Kontrastene til slettelandskapet er stort, f.eks vårt naboland Danmark, der bølinger på 200-300 dyr ikke er uvanlig. I alpeene ser de at uten en driftsstørrelse som er tilpasset landskapet og topografien, så vil ikke arealene nyttes. Landskapet vil miste sitt særpreg, turismen falme og de store ringvirkninger som melkeproduksjonen gir i samfunnet vil bli borte. I en av Sør-Tirols daler drives et meieri med drøyt 60 leverandører som leverer 75.000 l melk i snitt. I Norge er gjennomsnittskvoten snart det dobbelte

Man kunne tenke at dette er at av-sides område. Men Tyrol er på mange måter sentrum i Europa. Elva Inn regnes som grensen mellom Nord- og Sør-Europa. Innsbrück med omegn har i perioder vært et europeisk sentrum. I Tyrol, i byen Hall, så "taleren" dagens lys. En stor sølvmynt med garantert verdi og størrelse som stod i forhold til den økende handel i starten på renessansen. Myntene som ble slått under erkehertug Sigismund fra 1486, skulle gi navn bla. til våre egne riks- og speciedalere. Sigismund så sammenhengen mellom sølv-

Christian Anton Smedshaug

Christian Anton smedhaug er daglig leder i Landbrukets utredningskontor

ALPENE

«I alpeene ser de at uten en driftsstørrelse som er tilpasset landskapet og topografien, så vil ikke arealene nyttes.»

verkene i Halls naboby Schwaz og mulighetene for å skape et nytt myntsystem. På mange måter var dette datidens euro, gangbar over hele Europa, men med sikkerhet i seg selv, nemlig gjennom metallinnholdet og ikke gjennom tillitt til et politisk system slik det er med dagens papirpenger. Taleren ble så vellykket at selv republikken Amerika valgte dette som utgangspunkt for sin dollar.

Sølvverkene i Schwaz skulle riktignok få begrenset levetid. Oppdagelsen av Amerika med stor tilgang til billigere sølv og gull førte til dets nedgang utover på 1500-tallet. Men myntverket i Hall levde i over tre århundrer og mange sendte sitt sølv dit for å få det preget. Helt til Napoleons erobring av Tyrol i 1809 satte en stopper for virksomheten. God produksjon var likevel, da som nå, en sikrere vei til velstand en ren råvareproduksjon.

Mens industrien kommer og går er behovet for mat evig. Melkeproduksjonen i alpeene skjer i en småskalastruktur som skaper landskap og samfunn som står i motsetning til andre deler av europeisk jordbruk. Kanskje er det likevel Alpenes høykultur som vil trekke det lengste strå.